MEMO

van : Bestuur OFG
aan : Het college van B&W gemeente Gouda
datum : 26 oktober 2021
ons dossier : OFG
inzake : **Evaluatie OndernemersFonds Gouda ten behoeve van de verlenging van het convenant per 1 januari 2022**

---

1. Inleiding

In december 2008 is de Stichting OndernemersFonds opgericht op initiatief van de gemeente Gouda, de Kamer van Koophandel Rotterdam, de RHID, MKB Nederland Zuid-Holland en VNO/NCW RijnGouwe met als doel Goudse ondernemers te stimuleren om stadsbrede, gebiedsgerichte of sectorgerichte collectieve initiatieven te ontplooien. Ter ‘’financiering’’ van het fonds is een convenant gesloten met de gemeente Gouda voor een periode van drie jaren. Nadien is het convenant tweemaal verlengd voor de duur van vijf jaren, te weten per 1 januari 2012 en per 1 januari 2017. Het laatst gesloten convenant loopt af op 31 december 2021 en er dient om die reden wederom een besluit te worden genomen over het voortbestaan van het OFG en de verlenging van het convenant in dat verband. Ten behoeve van die voorliggende besluitvorming treft u hieronder aan een verslag over het huidige functioneren van het OFG.

2. De samenstelling van het bestuur van het OFG

In de statuten is opgenomen dat het bestuur bestaat uit ten minste drie natuurlijke personen en dat wordt gestreefd naar een bestuur dat als volgt is samengesteld:
a) één vertegenwoordiger van de Kamer van Koophandel Rotterdam;
b) één vertegenwoordiger van de Samenwerkende Ondernemersverenigingen Gouda;
c) één vertegenwoordiger van de Raad voor Handel, Industrie en Dienstverlening;

d) één vertegenwoordiger van de winkelgebieden buiten het centrum van Gouda;
e) één vertegenwoordiger van de in Gouda werkzame non-for-profitsector;
f) één vertegenwoordiger van het bestuur van de afdeling Gouda van de Vereniging Koninklijke Horeca Nederland;
g) één bestuurslid die niet reeds bestuurslid is bij een organisatie van de hiervoor onder a tot en met d en f genoemde organisaties.

Door diverse (maatschappelijke) ontwikkelingen is het niet langer mogelijk de bestuursfuncties in te vullen conform dit in de statuten neergelegde streven. De afgelopen jaren is evenwel getracht opengevallen vacatures binnen het bestuur op een zo representatief mogelijke wijze in te vullen. In dat kader vermelden wij de volgende ontwikkelingen:

- Per 1 januari 2014 wordt er niet langer een bestuurszetel door de Kamer van Koophandel Rotterdam ingevuld. Naar mededeling van de Kamer van Koophandel past het vervullen van deze functie niet langer binnen haar taakstelling. Het OFG heeft deze beslissing betreurd, aangezien daardoor een vertegenwoordiger van alle contribuanten is weggevallen, maar heeft deze beslissing als een voldongen feit moeten accepteren.

- De Raad voor Handel, Industrie en Dienstverlening (RHID) is in 2015 opgegaan in de Ondernemersvereniging GoudaOnderneemt! en vervult sindsdien binnen het OFG de statutaire bestuursfunctie van de RHID. Het bestuur van GoudaOnderneemt! bestaat uit een brede vertegenwoordiging van ondernemersverenigingen. Gelet op het feit dat veel bedrijven rechtstreeks lid zijn van GoudaOnderneemt! en dat ieder bedrijf dat niet wordt vertegenwoordigd binnen de SOG of VBG individueel lid kan worden van GoudaOnderneemt! kan worden gesteld dat GoudaOnderneemt! de positie van de KvK (als representant van alle contribuanten) inneemt.

- De bedrijventerreinen Gouda hebben zich in 2015 verenigd binnen de ‘Koepel Verenigde Bedrijventerreinen Gouda (VBG). Vanaf 2015 vult een vertegenwoordiger van de VBG een zetel in binnen het bestuur van het OFG. De VBG bestaat thans uit vijf leden. Ieder lid vertegenwoordigt een bedrijventerrein. Elk bedrijventerrein (zijnde tevens een gebied binnen het OFG) kent een vertegenwoordiger binnen het VBG, die ook deel uitmaakt van het VBG-bestuur.

Binnen het bestuur van VBG is tevens een vertegenwoordiger opgenomen van niet aan bedrijventerreinen gerelateerde grote ondernemingen, die naar hun aard en/of omvang als ‘bedrijventerrein-waardig’ worden aangeduid.

- De Sectorgerichte Samenwerking (Transmuraal), bestaande uit zorg en onderwijs, is per 1 januari 2016 opgesplitst in twee afzonderlijke sectoren, te weten: ‘zorg’ en ‘onderwijs’. Hierdoor kunnen zorg en onderwijs beschikken over eigen budgetten. Naar aanleiding van die splitsing is besloten dat met ingang van 2016 zowel zorg als onderwijs een bestuurszetel invullen binnen het bestuur van het OFG.

- De vereniging Koninklijke Horeca Nederland heeft lange tijd verzuimd een bestuurslid af te vaardigen. Recentelijk is daarin verandering gekomen en wordt er door genoemde vereniging een bestuurszetel ingevuld binnen het OFG-bestuur.

Op basis van de heden bestaande bestuurssamenstelling menen wij dat alle betrokken contribuanten naar behoren zijn vertegenwoordigd binnen het bestuur, hetwelk wordt geleid door een onafhankelijke voorzitter.

Op basis van het voorgaande moet geconstateerd worden dat het bestuur door diverse ontwikkelingen niet langer kan worden gevormd zoals in de statuten beschreven. Dat vormt aanleiding de statuten te wijzigen. Een andere reden daartoe vormt de invoering per 1 juli 2021 van de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR), welke wet als doelstelling heeft de kwaliteit van bestuur en toezicht binnen stichtingen en verenigingen te verbeteren. Overigens zal de invoering van de wet naar verwachting niet tot grote aanpassingen van de statuten leiden. Wel zal de werkwijze van het bestuur veranderen. Er zal niet langer onderscheid worden gemaakt tussen een dagelijks en een algemeen bestuur. Vanaf de tweede helft van 2021 zal dit onderscheid komen te vervallen en zal het bestuur alle vergaderingen gezamenlijk voeren.

Het overleg met de notaris over aanpassing van de statuten zal worden gevoerd na verlenging van het convenant.

Tenslotte wordt hier nog vermeld dat het OFG vanaf 2020 lid is van het Landelijk Platform Ondernemers Fondsen, zodat kan worden geleerd van de kennis en ervaring die landelijk is opgedaan door ander ondernemersfondsen en wij van onze kant desgewenst kunnen voldoen aan verzoeken tot overdracht van onze kennis.

3. Doel

De financiële middelen van het OndernemersFonds Gouda, die jaarlijks worden verkregen van de gemeente Gouda middels een subsidiebeschikking, worden indirect opgebracht door contribuanten zelf. De subsidie bedraagt de gerealiseerde opbrengst van de daartoe strekkende procentuele opslag op het tarief van de Onroerende Zaak-belasting voor niet-wonenden. Daarbij wordt de opbrengst van het voorgaande jaar, zoals vastgesteld in de jaarrekening van de gemeente Gouda, gehanteerd als hoogte van de subsidie voor het OFG voor het komende jaar. Deze subsidie is bestemd voor de Goudse ondernemers en is bedoeld om stadsbrede, gebiedsgerichte of sectorgerichte collectieve initiatieven van Goudse ondernemers te initiëren en te stimuleren.

Een afgeleid doel van het OFG, maar zeker zo belangrijk, is de organisatiegraad en samenwerking tussen alle stakeholders te verbeteren. Daarnaast is het voorkomen van ‘freeridership’ en het stimuleren van een gemeenschappelijke draagkracht een belangrijk uitgangspunt.

Geconstateerd moet worden dat er in sommige gebieden geen ondernemersvereniging actief is en dat er als gevolg daarvan onvoldoende aanspraak wordt gemaakt op bestaande trekkingsrechten. Er zijn in de afgelopen jaren initiatieven ontplooid om het oprichten van samenwerkingsverbanden te stimuleren, maar het een en ander is onvoldoende gebleken. Om die reden is de gedachte gevormd om een accountmanager aan te stellen, die de niet verenigde ondernemers binnen een niet-trekkend gebied gaat stimuleren zich te verenigen en van de bestaande trekkingsrechten gebruik te maken om zodoende de economische vitaliteit van hun gebied te verbeteren/optimaliseren. De kosten van deze accountmanager zouden kunnen worden gefinancierd vanuit de gelden die zijn gereserveerd voor het bewuste gebied, waarvan tot op dat moment onvoldoende gebruik is gemaakt.

Een ander punt van aandacht is de vertegenwoordigingsbevoegdheid van een ondernemersvereniging, indien blijkt dat (een groot deel van) de achterban zich niet langer vertegenwoordigd voelt door het bestuur van de ondernemersvereniging. Deze situatie lijkt zich mogelijk voor te gaan doen binnen gebied 1 bij de SOG. Dit mede met als gevolg dat onderliggende samenwerkingsverbanden zich willen afsplitsen en zelfs het bestaande gebied willen opsplitsen (stationsgebied).

Bij de sectoren Onderwijs en Zorg rijst de vraag of de vertegenwoordiging daadwerkelijk de gehele achterban representeert c.q. ruggespraak houdt met alle stakeholders. Daar moet het gesprek met die vertegenwoordigers op korte termijn over worden aangegaan, zodat wordt zeker gesteld dat de gereserveerde sectorgelden ook op juiste wijze worden verdeeld en besteed. Daarnaast rijst de vraag of deze sectoren zich ook formeel moeten gaan organiseren middels de oprichting van een rechtspersoon.

4. Resultaat

a. Trekkingsrechten gebieden/sectoren

Normaliter wordt er door het merendeel van de gebieden en sectoren een actief beroep gedaan op de ter beschikking staande trekkingsrechten. In 2020 en 2021 moeten wij evenwel constateren dat de Corona-pandemie en alle maatregelen die als gevolg daarvan door de (centrale) overheid zijn genomen, ervoor hebben gezorgd dat de beschikbare gelden minder goed zijn benut. Dit houdt uiteraard verband met het feit dat de opgelegde maatregelen ervoor hebben zorggedragen dat vele evenementen niet langer konden worden gerealiseerd. Als gevolg daarvan bestond er per 1 juni 2021 een totale bestemmingsreserve voor alle gebieden, sectoren en stadsbrede initiatieven van € 940.647,--. De reserve voor stadsbrede initiatieven bedraagt per genoemde datum een bedrag van € 96.450,--. Het totaalbedrag is hoog te noemen, met name indien het wordt afgezet tegen de in 2021 door het OFG ontvangen subsidie van € 541.071,--.

Het bedrag van € 940.647,-- is voor een bedrag van circa € 128.000,-- toe te rekenen aan gebieden die geen of zeer beperkt gebruik maken van hun trekkingsrechten en voor een bedrag van € 716.196,-- aan gebieden die wel gebruik maken van hun trekkingsrecht, maar voor dit jaar (en de 2 komende jaren) dit bedrag nog in reserve hebben.

De gebieden, die niet optimaal een beroep doen op het OndernemersFonds zijn:

- Korte Akkeren;
- Gouda Noord (verdeeld over vier deelgebieden);
- Achterwillens/Goudse Hout;
- Gouda-Oost.

De opsplitsing van Gouda Noord in vier deelgebieden heeft er in ieder geval toe geleid dat de ondernemersvereniging Van Hogendorpplein is opgericht, die steeds actiever lijkt te worden. Ook heeft Achterwillens/Goudse Hout inmiddels een aanvraag ingediend en daarmee een beroep gedaan op haar trekkingsrechten.

Ondanks de in het (recente) verleden gedane inspanningen en geboekte (kleine) successen lijken de gebieden die nagenoeg geen beroep doen op het OFG, moeilijk te bewegen tot het vormen van een collectiviteit en tot het ontplooien van initiatieven om gebruik te maken van hun trekkingsrecht. Het is onze indruk dat dit veelal mede verband houdt met de samenstelling van het gebied, in het bijzonder in de gevallen dat de ondernemers over het gebied zijn verspreid en ver(der) van elkaar zijn gelegen.

Het OndernemersFonds toetst een aanvraag van een gebied/sector op de volgende criteria:

- De aanvrager moet een vereniging of stichting zijn.
- De aanvrager moet representatief zijn voor het betrokken gebied of sector.
- Het project moet een collectief doel dienen.
- Voorgaande projecten moeten adequaat afgerond zijn.

Uitgangspunt bij de vaststelling van de beoordelingscriteria, is geweest een grote vrijheid voor de aanvragers op welke wijze zij de gelden wensen aan te wenden. De basis voor deze benadering wordt ingegeven door het feit dat de gelden worden opgebracht door partijen (contribuanten) binnen het desbetreffende gebied of sector. Dit wordt door het bestuur nog steeds onderschreven.

De bestedingen zijn van een grote verscheidenheid.
De bedrijventerreinen wenden de middelen voor een belangrijk deel aan voor parkmanagement. De binnenstad richt zijn pijlen met name op beleving zoals evenementen, aankleding , uitstraling buitenruimte alsmede organisatie, waaronder gedeeltelijke bekostiging centrummanagement. De sector Transmuraal richt zich op onderwerpen als gezondheid, voorlichting, onderwijs/technologie en de informatieverstrekking hierover.

b. Stadsbrede initiatieven

In het vigerende convenant is afgesproken dat de gelden van gebieden, die gedurende drie jaar geen beroep hebben gedaan op hun trekkingsrechten, vrij vallen ten behoeve van stadsbrede initiatieven. Dit betekent dat een bestemmingsreserve voor een bepaald gebied nooit hoger kan zijn dan het totaalbedrag van de in de laatste drie jaar ontvangen subsidies voor dat gebied.
Dit laatste voorschrift verdient aandacht bij de gesprekken over de verlenging van het convenant. Dit voorschrift belemmert ondernemersverenigingen namelijk bij het doen van meer kostbare investeringen.

Alle contribuanten aan het OFG kunnen een beroep doen op de voorziening voor stadsbrede initiatieven. Voorwaarde is dat het initiatief binnen de gemeente Gouda plaatsvindt. Het OFG-bestuur besluit op aanvragen nadat zij een niet bindend advies daarover heeft ontvangen van de gemeente over de vraag of de aanvraag daadwerkelijk de aantrekkingskracht en de economische vitaliteit van de stad Gouda bevordert. Gezegd mag hier worden dat de kwaliteit van deze adviezen de laatste periode aanzienlijk is toegenomen. Het OFG bestuur is hier zeer content mee. Per 1 juni 2021 heeft het fonds stadsbrede initiatieven € 96.450,-- in kas. De verwachting is evenwel dat op korte termijn dit bedrag zal halveren als gevolg van een aanvraag ten behoeve van het fonds Gouda750.

Het OFG-bestuur is ermee bekend dat het fonds Gouda750 nog de nodige financiële middelen behoeft voor de viering in 2022 dat de stad in 1272 stadsrechten kreeg van graaf Floris V. Het OFG-bestuur acht zeker niet uitgesloten dat meerdere gebieden en sectoren in de nabije toekomst bereid zullen zijn een deel van hun trekkingsrechten, die als gevolg van de coronapandemie in 2020 en 2021 niet benut zijn geworden, te besteden aan de viering van dit grootse evenement.

De aanvragen voor stadsbrede initiatieven concentreren zich op beleving en promotie van Gouda, zoals de organisatie van grote evenementen.
Geconcludeerd mag worden dat de bestedingen van stadsbrede initiatieven recht doen aan de uitgangspunten van het OFG, te weten versterking van de vitaliteit in de breedste zin des woord.

c. *Bevordering van de organisatiegraad en samenwerking binnen Gouda.*

De instelling van het Ondememersfonds Gouda heeft zondermeer geleid tot een betere samenwerking en organisatiegraad. Vanaf 2009 zijn meerdere ondernemersverenigingen opgericht en is het beroep op het fonds toegenomen. De oprichting van lokale ondernemersverenigingen, de totstandkoming van het platform voor ondernemersverenigingen ‘’Gouda-Onderneemt!’’ en de oprichting van de vereniging bedrijventerreinen Gouda zijn hier duidelijke voorbeelden van. Ook binnen reeds bestaande verenigingen hebben de gelden van het fonds geleid tot een betere samenwerking tussen de aangesloten verenigingen.

d. *Financiële verslaglegging en controle.*

Maandelijks wordt in de bestuursvergadering gerapporteerd over de financiële gang van zaken, waaronder de ontwikkeling van de bestemmingsreserves per gebied en sector. Deze verslaglegging wordt verzorgd door een ingehuurd secretariaat en geschiedt naar volle tevredenheid. Voorts verloopt de afstemming met de accountant naar tevredenheid.

Naast de bestaande procedures hebben wij in 2015 besloten jaarlijks een controle te laten plaatsvinden door een extern financieel deskundige bij een drietal aanvragers. De gecontroleerde aanvragers hebben de controle met goed gevolg doorstaan. Een enkele keer is een toegekende financiële bijdrage deels teruggevraagd, omdat niet alle toegekende gelden waren besteed.

De jaarrekening van het OFG wordt ieder boekjaar voorzien van een goedkeurende verklaring door de accountant.

5. Enquête onder ondernemers over functioneren OFG

Op 19 april 2021 heeft het OFG een mailing verzonden aan alle ondernemers in Gouda (3500 KvK-adressen), in welke mailing de ondernemers wederom zijn gewezen op het bestaan en de functie van het OFG. Daarin zijn die ondernemers tevens gewezen op een te houden enquête en is hen verzocht die te zijner tijd in te vullen.

Op 7 juni 2021 is de enquete op de website van het OFG geplaatst en zijn diezelfde ondernemers in Gouda nogmaals met een mailing opgeroepen die enquête in te vullen. Die oproep is eveneens gedaan in vergaderingen van de ondernemersverenigingingen. Uiteindelijk hebben slechts 64 ondernemers de moeite genomen de enquête in te vullen. De uitkomst daarvan kan als volgt worden samengevat :

a. tien respondenten waren onvoorwaardelijk positief over het functioneren van het OFG;
b. drie respondenten waren positief onder de voorwaarde dat de vertegenwoordigende Ondernemersvereniging goed functioneert;
c. drie respondenten menen dat het OFG moet worden opgeheven;
d. twaalf respondenten kennen het OFG niet of nauwelijks en zijn niet bekend met de doelstelling van het OFG;
e. vijftien respondenten menen dat er meer informatie over het OFG moet worden verspreid, er meer transparant moet worden gecommuniceerd c.q. er een vaste contactpersoon moet worden aangesteld;
f. een vijftal respondenten menen dat er binnen het gebied een betere verdeling van de gelden moet plaatsvinden;
g. twee respondenten menen dat er meer aandacht dient te worden besteed aan duurzaamheid bij het beoordelen van de aanvragen;
h. een enkeling wil de OZB-toeslag verlagen; en
i. een enkeling wil een andere gebiedsindeling.

De belangrijkste les die het bestuur uit de enquête meent te moeten trekken is dat het OFG over zijn bestaan en doelstelling meer dient te communiceren en dat in dat verband vooral het bestaan van de website moet worden kenbaar gemaakt. Op de OFG-website is immers bijzonder veel informatie te vinden over het OFG, te weten over de doelstelling, het functioneren, de procedure rond het doen van aanvragen en de vaste contactpersoon. Daar zal in de komende jaren de nodige aandacht aan dienen te worden besteed.

6. Conclusie over de werking en wenselijkheid van het OndernemersFonds Gouda.

Mede op basis van bovenstaande analyse komen wij tot de conclusie dat voortzetting van het OndernemersFonds Gouda gewenst is. De overgrote meerderheid van alle stakeholders lijken deze mening te zijn toegedaan.

Was er in aanvang enige scepsis en moest het OndernemersFonds bij de invoering flink gepromoot worden, er is sindsdien een breed draagvlak ontstaan. Wel dient blijvend aandacht te worden besteed aan :

1. communicatie over bestaan, doelstelling en werking van het OFG;
2. het realiseren van samenwerkingsverbanden binnen niet trekkende gebieden;
3. het stimuleren van gebieden/sectoren om hun trekkingsrechten optimaal te benutten.

Regionaal en landelijk is inmiddels eenzelfde trend ontstaan. Regionaal worden steeds meer initiatieven ontplooid om ondernemersfondsen op te richten. Landelijk werken Ondernemersfondsen inmiddels samen in het Landelijk Platform Ondernemersfondsen.